

Krizové situace v životě žáka

PhDr. Lenka Průšová, PhD.

Jak by měl učitel přemýšlet o žákovi?

- Tam, kde byly problémy dříve, COVID je násobí.
 - Zůstat duševně zdravým dítětem
 - Psychická odolnost dítěte
 - Tolerance k jinakosti
- DANNOST
- PROBLÉM
- STRACHY
- CO TEĎ A CO POTOM

Komunikace na dálku.....

- On-line rozhovory:
 - Vstup do intimní zóny
 - Hůře čteme nonverbální komunikaci
 - Vyšší kognitivní zátěž mozku (např. sledujeme se v malém okénku na obrazovce)
 - Je hodně lidí na malém prostoru obrazovky

Možnosti psychosociální podpory žáka ze strany školy.
Kompetence učitele, možnosti a meze jeho intervence.

- Co je nejlepší pro dítě? Známe jeho přání?
- Kdo zastupuje zájem dítěte? Čí zájem ve skutečnosti hájí?
- Je na straně dítěte alespoň neutrální osoba? (např. OSPOD)
- Máme na podporu dítěte odborný tým? Kdo jsou odborníci?

Případové konference – odborné setkání nad problémem dítěte

- Právní posouzení situace
- Odborný tým – plán podpory
- Kontrola dosažených výsledků

Praktické zásady posuzování

- Zdravé stránky dítěte a jeho rodičů (x psychopatologie)
- Vztah mezi podpořeným a podporujícím
- Intervence se odvíjí od potřeb klienta
- Asertivní intervence
- Využití zdrojů komunity

Sled pomoci

- Potřeby – fyziologické, bezpečí, společenské, uznání, seberealizace
 - Plánování společně s dítětem a jeho prostředím (co chce)
 - Co je důležité pro dítě a co pro jeho rodinu
 - Co nejvíc trápí dítě a co jeho rodinu
-
- **TEĎ – KOHO PŘIZVEME – CO NÁS POSÍLÍ – CO KDO UDĚLÁ a DO KDY**

Rodina

- Nové role v rodině (angažovanost otců) – problémy v zažité dělbě práce (dramaticky rychlé individuální zvraty)
- Náhlé bohatství, náhlá chudoba
- Závazky a povinnosti vůči dětem (výrazně se snižuje jejich vnímání)
- Tradice a umění předků je přežitek
- Konzumace zážitků jedince, málo sdílené emoce

Zkušenost vytváří tendenci k určitému chování

- Součástí všech pomáhajících profesí je poradenství (první radí rodič, pak učitel...)
- Vychází z historické výměny generací – rodiče radí dětem, starší mladšímu, praxe je v souladu s teorií atd.
- Faktory ovlivňující poradenství:
- Osobnost - „když dva dělají totéž, není to totéž“ (aktér, který vytváří systémy)
- Výchova – zpravidla využíváme výchovný arzenál, který známe z vlastní rodiny (symboly a jejich význam co se smí a co se nesmí, překonávání pravidel)
- Prostředí – úspěšnost zvolené metody závisí na vhodnosti pro dané prostředí (sociální systém)

Krize

- Období, předcházející významné změně ve stavu
- Kontext psychologický, sociální, ekologický
- Vliv komunity na průběh krize

Krize

- Situační
- Traumatizující
- Neřešené vývojové otázky (zážitky)

- Příčiny krize: škola, SPJ, rodina, vztahy, osobní obtíže, sexuální otázky

Krize

- Do 1 roku
- Základní důvěra versus nedůvěra - Naděje

- 1–3 roky
- Autonomie versus stud a nejistota - Síla chtění

- 3–6 let
- Iniciativa versus vina - Cíl (záměr)

- 6–12 let
- Píle (příčinnost) versus podřízenost - Kompenzace

- 12–19 let
- Identita ega versus zmatek rolí - Poctivost

- 20–25 let
- Intimita versus izolace - Láska

Nedovolené manipulace

- Manipulace s dítětem je situace, kdy je pro výsledek vlastního prospěchu zkreslována pravdivá skutečnost.
- Manipulátorem může být společnost, rodič, širší rodina, organizace, instituce, vrstevnický kolektiv, apod.

Nedovolené manipulace

- Např.
 - popouzení proti druhému rodiči,
 - zakazování kontaktu s některým s rodičů či prarodičů,
 - navádění k chybnému chování s druhým člověkem,
 - využívání některých informací k diskreditaci člověka před dítětem,
 - nabídka obrazu dítěte pro komerční účely,

Jak ovlivním situaci?

- Věcné informace – přímá neznalost
- Rady – odborný náhled (vědecky ověřený v konkrétní profesi)
- Učení – nácvik KBT
- Psychologický náhled – definovat problém stanovit možnosti řešení z nadhledu – nejčastěji užívaný model v psychoterapii
- Přímá akce – úkon za konkrétní osobu (telefonát, vyplnění žádosti atd.)
- Změna systému - změny, které přinesly obtíže – organizace povinností, reorganizace bytu, změna bydlení, výměna školy atd.

Nedovolené manipulace

- nucení dítěte do nepřiměřených volnoaktivit,
- pochybné využívání právních norem při SPOD,
- úmyslné neposkytování informací důležitých pro rozvoj potřeb dítěte,
- nezákonné postupy při předávání dítěte do NRP.

Osvědčené pravdy....

- **NEOPRAVUJTE, CO NENÍ POKAŽENÉ**
- **DĚLEJTE VÍC TOHO, CO FUNGUJE**
- **KDYŽ TO NEFUNGUJE, NEDĚLEJTE TO**
- **ZMĚNA VEDE K DALŠÍM ZMĚNÁM**
- **RODINA JE SCHOPNÁ SEBEZÁCHOVY**
- **RODINNÝ SYSTÉM MÁ STRUKTURU PODPORY (OPRAVA = ZMĚNA)**

Fyziologické potřeby a potřeba bezpečí jsou společné všem živým bytostem. Ostatní potřeby jsou specificky lidské.

- 1. Fyziologické potřeby:** primární potřeby lidského těla (jídlo, pití, pohyb, oblečení, bydlení, teplo, světlo, prostor,...). **Nejsou-li tyto potřeby uspokojeny, pak dominují a žádné další potřeby člověka nemotivují.** Jakmile jsou fyziologické potřeby uspokojeny, nastupuje další (vyšší) úroveň.
- 2. Potřeba bezpečí a existenční jistoty:** stabilita a jistota zaměstnání, zaměstnanecké výhody, **osvobození od strachu, potřeba pořádku, zákona, ochrana před nemocemi, nezaměstnaností.**
- 3. Společenské potřeby:** tyto potřeby se vztahují k společenské povaze lidí a jejich potřebě sdružování a touze po přátelství (dobré pracovní vztahy, sdružování, přátelství, láska, informace, kontakt, společenské uplatnění, stabilita pracovní skupiny, příležitost k sociální interakci,...). **Neuspokojení této úrovně potřeb může ovlivnit duševní zdraví jedince.**
- 4. Potřeba uznání:** dosáhnout úspěchu, respektu (vážnosti, úcty, ohledu), potřeba sebedůvěry, samostatnosti, pozornosti, pochvaly, veřejné uznání dobrého výkonu, pověřování odpovědností. **Uspokojení těchto potřeb vede k pocitu sebedůvěry a prestiže.**
- 5. Potřeba seberealizace:** Maslow definuje tyto potřeby jako „touhu člověka být víc a víc než je, být vším, čím je člověk schopen se stát“, znamená to že člověk chce plně realizovat svůj talent a schopnosti. Jinými slovy, ať je člověk univerzitním profesorem, podnikovým manažerem, rodičem nebo sportovcem, **chce být v této roli zdatný a úspěšný** (potřeba vědění, porozumění, růstu, estetické potřeby, příležitost k povýšení, motivace k vyšším cílům).

Strategie zvládnutí krizové situace

- Houževnatost – snadno se nevzdá vytčeného cíle „když budu chtít tak uteču“ **neschopnost vyvodit poučení ze zkušenosti**
- Snaží se překonat životní těžkosti „no a co, tak fotr bije matku“ **transgenerační učení sociální patologie v rodině**
- Snaha o identifikaci s problémem – mám v rukou svůj osud „já se o sebe postarám, Vám do toho nic není“ **riskantní a impulzivní řešení situace**
- Adaptabilita na stres – snaha o soudržnost rodiny (co všechno ještě rodina vydrží) „když budu doma tak si fotr nedovolí mámu zbít“ **uvolnění získávají sexuální aktivitami, návykovými látkami, snahou rychle si vytvořit citový vztah**

Zvládnutí krize

- Snaha zvládnout krizi sám
- Spánek (zaspat to)
- Přitulení
- Potřeba vypovídat se, vyplakat se, vykřičet se
- Vychloubání, viditelné lhaní, překrucování reality
- Intenzivní potřeba uzavřít se okolí
- Vybití energie (adrenalin)
- Modlitba
- Příklon k fantazii
- Opití se, jiný exces

Nastavení pravidel a podmínek spolupráce školy s rodiči, změna pohledu na rodiče.

Rodič nese odpovědnost za blaho a zájem dítěte (nejprve musí být uspokojeno blaho dítěte a pak je sledován jeho zájem)

Škola sleduje zájem dítěte a sekundárně blaho dítěte

OSPOD řeší situace, kdy je ohrožen zájem a blaho dítěte (resp. ohroženo zdraví a život dítěte)

Rodič se stýká s dítětem a pečuje o dítě (vyživovací povinnost)

Rodič zastupuje dítě - mohou uzavřít smlouvu o zastoupení § 894 NOZ

Rodič pečuje o jmění dítěte

Pravidla rodiny a školy

- Výchova je organizování ne moralizování
- Výchova má limity
- Různé tresty za stejnou chybu u různých dětí
- Výchovná nejistota
- Profesionalita – nedat nic „sežrat“
- Pevné mantinely x volnost
- Účinný trest – odepření odměny
- Nepřenášet role

Chyby ve výchově

- Mnoho možností
- Mnoho chvály
- Mnoho aktivit
- Silná kritika
- Hrozby a výhrůžky
- Vysoké nároky
- Vliv televize, zábavy
- Slabá ochrana dítěte
- **MÁLO OTÁZEK ZE STRANY RODIČŮ K DÍTĚTI**

Rizikový rodič

- Nízký společenský status
- 1. rok života matka pracuje nebo se baví
- Moc lidí, malý prostor
- Kriminalita
- Disharmonie
- Psychika
- Samoživitelství
- Změna vztahů
- Chybné kontakty s vrstevníky
- Genetika

Rodičovská odpovědnost

- Život
- Zdraví
- Majetek
- Vztahy – rodičovství (biologické, právní, sociální)
- Rodiče mohou výchovou dítěte pověřit jinou osobu
- Rodiče a děti si jsou povinni vzájemnou pomocí, podporou

Rodičovství

- Vztahy určují jeho kvalitu
- Výchova – životní způsob rodičů
- Výchovné prostředky – přiměřené okolnostem
- Vyživovací povinnost není součástí rodičovské odpovědnosti

Rizikovitost dítěte

- Události měnící život
- Tlak událostí, prostředí
- Interpersonální procesy

Psychosociální limity dítěte

- Nedokáže adekvátně reagovat na realitu (sebehodnocení x hodnocení v rodině).
- Neschopnost nést následky za své chování.
- Účelové chování dětí, nepochopení morálních hodnot.
- Nechápe zpětnou vazbu.
- Úzkostnost, strach ze selhání – uvolnění návyk. látkami, brzká sex. zkušenost.
- Fyzická odlišnost (váha, vzrůst).
- Osvojené děti mají obtíže s integrací ve skupině.

Typy krizových situací

- Porozvodová péče.
- Střídavá péče.
- Nový partner v rodině.
- Potřeba spolupráce pro tvorbu podpůrného systému pro dítě, aby dokázalo zvládnout nejistotu pramenící ze změn, kterým potenciálně nerozumí

Vysoká rizikovost u dětí

- Disharmonický vývoj osobnosti.
- Psychiatrická medikace.
- NRP.
- Výrazná fyzická nebo etnická odlišnost dítěte.
- CAN.
- Dlouhodobý pobyt dětí v ústavní péči.

Osobnost

- Genetický vklad generací obou rodičů
- Základní potřeby – přirozenost lidského chování

Sounáležitost - vztahy a mezigenerační vztahy

Akční prostor

Majetek

Pohlaví – role, vzory

Vědomí povinnosti

Předávání zkušeností

- JÁ JSEM – JÁ MÁM – JÁ PATŘÍM – JÁ CHCI BÝT
- POSTOJ K SOBĚ SAMÉMU (SEBEPOZNÁNÍ – SEBEHODNOCENÍ – VOLNÍ SLOŽKA)

- Stres – neuropsychická zátěž
- Fyziologický – negativní reakce
- Psychologický – negativní emoce

- Situace: očekávání X nepředvídatelnost (vysoká únava)
- Potřeba sociální opory

Problémové situace, které dítě neumí řešit...

- Překážky, nereálná přání
- Konflikt, střet zájmů
- Stresové situace, neschopnost se adaptovat na nové podmínky
- Masmédia

Agrese

- Posouvá hranice
- Zajišťuje aktivitu
- Ochrana a obrana psychického a fyzického území
- Reakce na bezmoc

- **Výhra motivuje k další výhře!!!!**

Zintenzivnění agresivního chování

- Pocit nespravedlnosti
- Pocit nepochopení a osamělosti
- Pocit ponížení
- Pocit viny
- Pocit bezmoci
- Nedůvěra k vlastnímu úsudku, neschopnost se přiměřeně orientovat v sociálním prostředí, mění se vztah ke světu i k vlastní osobě
- Narušené sebevědomí
- Somatizace

Násilí v rodině

- Nejrozšířenější
- Nejméně kontrolované
- Nejvíce podceňované
- V 84 % rodin, kde domácí násilí probíhá žijí děti

Znaky domácího násilí

Zneužití moci - vše co oběť nechce dělat a je k tomu nucená, bránění v činnosti, vyvolání strachu

(musí být zastoupeny vždy všechny znaky)

- opakování agrese
- eskalace útoků
- blízká osoba (oběť, agresor, svědci)
- místo páchaní (intimita domova)

Pachatelé domácího násilí

- Vliv původní výchovy v rodině, vzorce chování přejímané z původní rodiny (dítě pasivní účastník DN, příp. oběť CAN)
- Nezralá osobnost
- „Psychopatologická“ osobnost
- Psychiatrické onemocnění
- Návykové látky (alkohol)

Chování pachatele k oběti

Snaha o absolutní izolaci oběti

Uvedení oběti do absolutní závislosti na pachateli

Postupný přechod „lehčích forem“ DN ve formy „těžší“, kdy oběť bojuje o přežití

fáze: napětí – konflikt – usmíření – napětí.....

Postupně fáze usmíření zaniká a dochází ke zrychlení procesu

Vliv agrese na děti

- Jiná reakce na přímou agresi a jiná na agresi mezi blízkými osobami
- Mladší děti úzkost, starší hostilita
- Dívky – více emoční stavy (prožívání), chlapci více v chování (agresivita)
- Dívky se identifikují s obětí, chlapci s agresorem
- Emoční excitace či inhibice – pokud dítě zmrazí své emoce vznikají deprese-suicidium
- PSTSR

Vliv domácího násilí na děti

- Zodpovědnost za situaci v rodině – výčitky, že nezabránilo DN
- Mladší dítě generalizuje úzkost, reaguje i somaticky
- Nemá prostor vyjádřit co by si přálo, co prožívá
- Dítě verbalizuje postoje manipulátora případně názory o kterých si myslí, že by mělo prezentovat
- Dítě má obavy z agresora
- Nepředvídatelnost chování

Dítě a domácí násilí

- Matka je hrdá na chování dítěte
- Fixace násilí ve vztahu
- Dobro a zlo není pojmenováno
- Ambivalentní pocity - láska k násilnému rodiči
- Zmatek – násilník nabízí i něco jiného než násilí
- Pocit viny – má rádo násilníka, který je špatný
- Smutek, osamocení
- Deprese
- Regrese

Domácí násilí a reakce oběti

Prožívá fáze posttraumatického stresového sy. (**pachatel důsledky svého chování bagatelizuje**)

- bezprostřední(odezní s ohledem na intenzitu prožitku). Jeho délku ovlivní prostředí, kvalita krizové intervence a objektivní faktory (věk oběti, vztah k agresorovi, pohlaví, celkový zdravotní stav atd.)
- období latence
- Obtíže s důvěrou, zdravotní problémy, změny v psychice, psychiatrické onemocnění, invalidita

Krizové situace

- Drzost – na veřejném místě řešit, ale v „soukromí“, znovu upozornit s odstupem času, ve třídě nereagovat
- Vulgarita – vysvětlit v čem spočívá náhled na chování, jaké má chování důsledky
- Pomluvy – zapojit se do hovoru a vyptávat se na podrobnosti
- Syndrom CAN – typologie týraného a zanedbávaného dítěte. Oznamovací povinnost. Spolupráce s OSPOD.

Dítě a rozvod rodičů

- Dítě mezi rodiči:

svěření dítěte do péče jednoho z rodičů – kritéria pro rozhodování o svěření dítěte do výchovy, úprava styku rodiče a dítěte, ovlivňování dítěte – sy. zavrženého rodiče atd.)

společná nebo střídavá péče

Problémy, které dítě vnímá

- Osamocený rodič – řeší se otázka druhého rodiče – jeho vina, jeho zdravotní stav, společenské postavení atd. (situace, kdy otec není uveden, nezajímá se)
- Riziko chudoby, riziko nezajištění citového vývoje dítěte, riziko ÚV,
- RIZIKO EXKLUZE
- Potřeba podpory rodiny

Rozvod

- Manželství – systém smluv (projeví se až při rozvodu)
- Širší rodina (solidarita, zájem, podpora)
- Děti – láska, péče
- Domov – hodnoty, tradice
- Jazyk – vliv zkušenosti rodiny
- Genderová totožnost – pohlavní sounáležitost
- Obrana – respekt k chování partnera
- Opora – pokud je partner v krizi, druhý partner supluje rodiče

Rozvod jako proces

- A) proces rozhodování – úvahy o rozvodu, o složitostech života bez partnera. Kdo se chce rozvést, začíná se citově odpoutávat.
- B) samotný rozvod – právní akt, kdy se mohou nastartovat některá psychologicky tzv. odvetná opatření – v důsledku informací, které byly u soudu zveřejněné
- C) po rozvodu – pokud se nezměnily poměry (majetek, děti bydlení)
- - zásadní změna poměrů (stěhování, finanční nedostatečnost, frustrace z rozdělení dětí, omezení kontaktů s nimi atd. Fáze trvá několik let (končí zpravidla navázáním jiného citového vztahu).

PO – rozvodová fáze

- Velmi dlouhé období cca 1 – 3 roky
- **V této době je dítě nejvíce ohroženo spory rodičů.** Pokud se nezměnily poměry (majetek, dítě), vyrovnává se se ztrátou partnera – prožívá samotu (klienti jí definují jako „nesnesitelnou“)
- Oba partneři se potýkají s psychickými a ekonomickými problémy (obdobný proces jako vyrovnání se se smrtí, ale partner „žije“)
- Proces: - beznaděj – zoufalství – bezmoc – vztek – výčitky – revize sebevědomí – apatie – omezení kontaktů – nová adaptace
- Nové vztahy – partner zkušenost s druhým pohlavím zobecní, vynahrazuje si co ztratil nebo se tlumí – např. alkoholem, sportem atd.

Dítě a rozvod

- Pocit viny za rozvod rodičů
- Konflikt loajality k rodičům
- **Dítě si neuvědomuje o co rozvodem rodičů přichází**
- Absence jednoho pohlaví ve výchově je absence podnětů k dotvoření identity dítěte
- Omezený kontakt s dítětem – snaha dítě zabavit – rodič je na stejné výchovné úrovni jako jiný příbuzný, přicházející na návštěvu

Dítě a rozvod

- Informování dítěte o rozvodu – realizace dohody , kontakt funguje – rodiče přestali být jen partnery
- Dítě jako nástroj pomsty – popouzení proti druhému rodiči, vyhrožování dítěte, vydírání, tresty – dítě má z druhého rodiče strach, styk s rodičem vyústí v somatické obtíže dítěte
- Dítě jako poslední naděje – dítě je záminka ke kontaktu s druhým rodičem
- Dítě jako prostředník – rodiče spolu nekomunikují jen prostřednictvím vzkazů po dítěti
- Dítě jako náhradní partner – emoční – dítě nahrazuje partnera, někdy i sexuálně
- Dítě je zanedbáváno – rodiče jsou pohlčeni vlastním problémy

Péče o dítě po rozvodu

- Společná nebo střídavá péče (zákon o rodině – úprava 1998), dříve v roce 1950 (zákon o právu rodinném) – jedná se jen o to: Kdo bude s dítětem žít ve společné domácnosti (rodičovská zodpovědnost je shodná pro oba rodiče).
- Dohoda rodičů – ne rozhodnutí soudu ve věci (pokud chce rozhodnout soud ve věci – ohrožuje zájem dítěte)
- Poměry dítěte po rozvodu se neupravují soudem
- Velké nároky na rodiče – schopnost komunikace, vzájemná úcta, tolerance (je pak otázkou zda byl rozvrat v manželství v takové intenzitě, že byl nutný rozvod) lze očekávat obnovu soužití

Střídavá péče

- Střídavá péče nebyla zákonem vyloučena ani před novelou v roce 1998
- Střídají se intervaly pobytu dítěte u jednoho z rodičů (zpravidla měsíc, týden)
- Rodiče musí být výchovně způsobilí, musí mít zájem na této formě výchovy, touto formou musí být lépe zajištěny potřeby nezletilého než jinou formou

Podmínky střídavé péče

- Souhlas dítěte s daným typem péče
- Zachování školní docházky do stejné školy
- Zachování sociálních vazeb, možnost provozovat mimoškolní aktivity
- Zachování velmi detailních podmínek dohody o chodu života dítěte (kde a jaké věci, co kdo zajistí atd.)
- Dohoda o trvalém bydlišti dítěte
- Kdo bude uplatňovat daňové zvýhodnění

Úskalí střídavé péče

- Podezřívavost rodičů vůči druhému
- Finanční náročnost
- Uspokojivá bytová situace
- Dítě se musí přizpůsobit rodičům, nikoliv opačně (ne vždy je to vhodné)

Socializace

- Uspokojování vitálních funkcí
- Potřeba podnětů
- Potřeba řádu
- Emoční vztahy
- Identita
- Perspektivy
- Subdeprivace

Nedosycení potřeb

- Místo a teritorium – agresivita při překročení osobních hranic, nikde se necítí dobře, odlučuje se od reality, zabývá se myšlenkami na smrt.
- Bezpečí – drzé dítě, agresivní, neklidné, nechce být viděno, je bezmocné, přecitlivělé, nezdravě otevřené
- Podněty, péče, výživa – nesmyslné návyky, hltá jídlo, závislostní vztahy, vnitřní prázdnota, neví co chce, krade, kupím sytí se x anorexie
- Podpora – nejistota, nerovnováha, nerelaxuje, noční můry, malá sebedůvěra, sebeúcta
- Bezhraniční výchova – bezhraniční a ohrožující chování, destruktivní chování – nerozezná realitu a fantazii

Problémy v komunikaci

- **Úzkostnost** - nevrací se tam, kde selhal, bere si na pomoc druhou osobu, odvolává se na jiné.
- Nezaujíkáme postoj tváří v tvář, netlačíme, nestavíme buď – nebo, máme dost času na rozhovor, uvažujeme za něho nahlas, klademe nevyslovené otázky – vedeme spíše monolog, nečiníme přímá rozhodování za něho, rozhovor shrneme, vysvětlíme alternativy a využijeme příkladu z jiných situací.
- **Úzkostně-agresivní** – křečovitost ve vzpřímení, bojovný pohled, stažené rty. Nesdílňý, strohé odpovědi, nervozita v hlase, pocit křivdy, obranné reakce velmi rychle. Kategoricky odmítá pomoc, chce se sebeobětovat, jízlivost, zraňující výroky vede diskusi o morálce druhých.
- Nevedeme pohled spatra, díváme se do obličeje, vstřícně odpovídáme, nezrychlujeme tempo řeči, když skočí do řeči vyčkáme pokračujeme v tématu, které jsme započali. Nepoužíváme ne – nabízíme své názory, rozhodnutí jsou akceptovatelná,

Problémy v komunikaci

- **Narcistně-agresivní typ** – stále upravuje zevnějšek, důstojné a okázalé vystupování, sebevědomá prezentace, nadřazený, přezíravý v mimice a gestikulaci. Moudře se vyjadřuje, mazlivě hovoří, rád se poslouchá. Silná „Ich forma“, reaguje velmi rezervovaně, když se urazí, kroutí freneticky hlavou, ironie, sarkasmy, ostrá kritika. V konfliktu bezskurpolózní, zneužívá moc, vlivné konexe.
- V komunikaci vycházíme vstříc, stojíme cca 1,5m od něho, využijeme silně oční kontakt a to i když nemluví, vyvarujte se poučování, podávejte vyčerpávající informace, jednejte jako se zasvěceným partnerem. V konfliktu je nutná omluva – stručná, krátká.

Problémy v komunikaci

- **Bezohledně-agresivní**-nechápatý, nepřátelský pohled, podezíravost, pomalé myšlení, vztahovačnost. Hlučný, nelogický projev, vulgarita. Netolerantní a vehementní prosazování zkratkovité reakce. Od bodrého, žoviálního k neurvalé útočnosti na slušně se chovající jedince. Posměšně se vyjadřuje o obecných hodnotách autoritách, konexí.
- Menší osobní odstup (vstoupit na hranu osobní zóny), rovně pohled do očí, rázné vyjadřování, když hovoří odvrátme se, nevyužijeme přehnanou kulturu projevu aby byl vidět rozdíl co nejméně. Důslednost ve stanoviscích.

Problémy v komunikaci

- **Pedant** – odpovědný výraz, disciplína, ukázněné ve vystupování, pečlivá úprava zevnějšku, precizní vystupování, připravenost projevu rituál, přísně logické myšlení, neměnné zásady, rozškátlkovaný svět. Opakující se děje jej uklidňují, popudlivý, odtažitý, reaguje nedůtklivě, zlobně.
- Vzdálenost větší než metr, pohled do očí, společné odklony a příklony napodobovat chování, vyvarovat se překotnosti – nutno dostatek času, projevit pochopení, shodnost v názorech, nepřipustné jsou oponentské postoje bagatelizace hodnot, negace. Apelujme na zkušenost, projevujme úctu.

Porucha chování

- Čas
- Intenzita
- Druh
- Výhra motivuje k další výhře (dohoda o konsensu, výhoda 1 strany, dohoda o respektování neshody, ukončení spolupráce).
- Výchova = podpora + korekce + rozvoj
- Riziko – problém v chování - intervence

Porucha chování

- **Porucha chování** je každá negativní odchylka od normy, která má obraz trvalého a vědomého jednání označeného jako nežádoucí projevy v chování, které mohou vyústit až do stádia delikvence a kriminality.

Americký psycholog **Bower** uvádí znaky poruchy chování:

- **Neschopnost učit se**, která nemůže být vysvětlena na základě intelektových, smyslových nebo zdravotních faktorů.
- **Neschopnost navazovat a udržovat** uspokojivé interpersonální vztahy s vrstevníky a učiteli.
- **Nepřiměřené chování** a emoční prožívání v běžných podmínkách.
- Celkový sílící pocit neštěstí a deprese.
- Tendence k rozvoji somatických symptomů, bolesti a strachu na základě osobních a školních problémů.

Význam poruchy chování na další život

- Denní rytmus (spánek, strava, pohyb)
- Tělesné neduhy (srdce, ledviny, hormony)
- Psychika (neurologie)
- Nedostatek poznatků a zkušeností
- Lásky, úcta
- Nepřijetí, znevážení
- Zbytečnost
- Negativní nálady = negativní zvyky
- „duše se musí sytit“!

Vychované dítě

- Schopnost spolupráce
- Ohleduplnost, empatie
- Schopnost řešit problém
- Ovládání emocí a impulzů
- Důvěra a uvěřitelnost
- Tvořivost
- Komunikace na různých úrovních
- Vytrvalost, trpělivost
- Výkonnost
- Sebehodnocení
- Humor, flexibilita

Možnosti psychosociální podpory žáka ze strany školy. Kompetence učitele, možnosti a meze jeho intervence.

- Co je nejlepší pro dítě? Známe jeho přání?
 - Kdo zastupuje zájem dítěte? Čí zájem ve skutečnosti hájí?
 - Je na straně dítěte alespoň neutrální osoba? (např. OSPOD)
 - Máme na podporu dítěte odborný tým? Kdo jsou odborníci?
-
- Právní posouzení situace
 - Odborný tým – plán podpory
 - Kontrola dosažených výsledků

Vyhodnocení rizik

- časté změny lékařů a časté návštěvy lékařů,
- nevysvětlené anamnézy úrazu dětí,
- drobný habitus až astenie dětí, obezita
- Poruchy příjmu potravy
- evidentní poruchy citové vazby mezi rodičem a dítětem,
- psycholabilita adolescentních sourozenců, včetně sociálně agresivního chování vůči okolí,
- změněná afektivita, konkrétně suicidiální tendence,
- změněná percepce ve smyslu sebeobviňování, zahanbení, sexualizované chování,
- změna vztahu k druhým, konkrétně izolace a odtažení s následnou agresivitou,
- alterace ve vnímání pachatele, konkrétně identifikace s agresorem, se snahou o odplatu

- Děkuji za váš čas

Lenka Průšová
prusova.dobri@seznam.cz